

CSI

In het hoofd en hart van

een Brusselse sporenonderzoeker

Barend Cochez

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

6	De weg naar het labo
12	Respect voor het metier
16	De Marollenmoord
22	Betrokkenheid van collega's
28	De wetsdokters
36	De pers
40	De toepassing van de DNA-wet
44	Prinsesse
52	De aanslag op ons lichaam
58	Putrefactie
66	De afgewezen minnaar
72	De Brusselse mediapolitiek
76	Dossier-Kersen
86	Safehouses
100	De leiding van de onderzoeken
108	Oog in oog met vijand nummer 1
116	De Belgische bomaanslagen
138	De nasleep van de aanslagen
144	Psychologische weerslag en stress
150	Het brandje in het onderzoeksinstituut
156	Assisen
168	De strijd van de labo's voor respect en gelijkheid
174	De reële oefening in het Centraal Station
180	Littekens in mijn hoofd
188	De vlucht vooruit in de wereld van CBRNe
194	Dankwoord

Disclaimer

Dit boek is geïnspireerd op mijn professionele ervaringen als sporen-onderzoeker. Ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen zijn bepaalde namen, locaties, tijdstippen en andere identificerende gegevens gewijzigd of weggelaten. De beschreven feiten en gebeurtenissen hebben de intentie mijn werkdomein en mijn beleving daarvan te schetsen, en niet een juridisch oordeel te vormen over schuld of onschuld van personen. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

DE WEG NAAR HET LABO

De weg naar het labo

Als kind was ik gefascineerd door het leger. In onze familie waren er enkele militairen en hun levensloop maakte me nieuwsgierig naar die militaire omgeving. Ik droomde als jonge knaap van de paracommando's en een leven in een kazerne. De Koude Oorlog en de dreiging van de USSR tegenover het Westen maakten grote indruk. Als ik meeging met mijn ouders in de betogingen tegen kernwapens vond ik niet het doel op zich speciaal, maar wel de massa en de ordehandhaving. Studeren in de kadettenschool was een van mijn grote doelstellingen. Ik keek uit naar een mogelijke legerdienst bij de paracommando's en was onder de indruk van de stoere verhalen van twee maten die op jonge leeftijd deel uitmaakten van de luchtkadetten in het Belgische leger. Mijn nood aan fysieke paraatheid en mijn sportieve interesses wakkerden mijn drang naar een leven als militair steeds meer aan. Mijn slechte ogen gooiden echter roet in het eten om de stap naar de luchtkadetten te maken. Mijn vader, die geboren is in 1939 en dus als peuter de Tweede Wereldoorlog meemaakte, was een antimilitarist en zijn afkeer van wapens en oorlog zorgde ervoor dat ik uiteindelijk niet doordrukte voor een leven in militaire dienst.

Mijn nood aan sport en de hoop van mijn mama dat ik leerkracht zou worden, maakten uiteindelijk dat ik in de sportschool terecht kwam en na een woelige studieperiode afstudeerde als regent lichamelijke opvoeding. Toch was lesgeven geen passie, ook al was ik volgens mijn docenten wel uit het juiste hout gesneden om een goede leerkracht te zijn.

Het bleef in mijn kleine hoofd knagen om ten dienste te staan van de bevolking en te zorgen voor hun veiligheid en zo stelde ik me in 1996 kandidaat voor de gemeentepolitie in een kleine gemeente in de mooie Vlaamse Rand. Het was een fantastische tijd en het kleinschalige van ons korps, evenals de mooie samenwerking met de omliggende korpsen zorgden ervoor dat ik de microbe zwaar te pakken kreeg. Ik leefde voor de politie en was gemotiveerd om

alle opdrachten in eer en geweten en met een ongeken- de gedrevenheid te volbrengen. Steeds meer raakte ik geïntrigeerd door het gerechtelijke luik van de politiewereld. Ik verdiepte me in lokale gerechtelijke onderzoeken en dat werd duidelijk opgemerkt door mijn toenmalige korpschef. Daniël benoemde me vervolgens tot gerechtelijk coördinator van mijn korps en dat wierp zijn vruchten meer dan af.

De contacten met de BOB en de lokale O-teams van de toenmalige rijkswacht maakten dat mijn honger naar meer, binnen het gerechtelijke luik, steeds groter werd. Toen al, zonder enige ervaring, vond ik het nuttig om bij inbraken niet enkel de vaststellingen te doen, maar ook steeds over te gaan tot het zoeken naar sporen. Sporen die mij aanwijzingen konden geven naar de identificatie van de dader(s). Ik begon cursussen te lezen over sporenonderzoek en zelfs in mijn vrije tijd trachtte ik met de beperkte middelen van ons korps de kwaliteit van de zoektocht naar sporen te verbeteren. De opheldering van een zware opzettelijke schoolbrand in Opwijk, die letterlijk de hele school in de as legde, was voor mij de trigger om mijn politiecarrière voortaan te wijden aan gerechtelijk onderzoek. De rechercheur in mij had me volledig in de greep.

En toen kwam de politiehervorming. Ons korps ging op in PZ AMOW en dankzij mijn korpschef belandde ik in 2002 bij de lokale recherche – voor het eerst in een gespecialiseerde gerechtelijke dienst. Ik leerde de knepen van het recherchewerk enerzijds dankzij mijn collega's van de recherche en anderzijds door zelfstudie en opleidingen. Een van die opleidingen was de cursus lokale sporenopnemers, die gedoceerd werd door het toenmalige diensthoofd van het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie van de federale gerechtelijke politie van Brussel. We kregen een twee weken durende opleiding sporenonderzoek die gevolgd werd door twee dagen stage bij het labo. Ik was volledig verkocht bij de eerste kennismaking met de stiel van de federale sporenzoekers. Dit zou

mijn toekomst worden. Toch duurde het nog enkele jaren voor ik de echte sprong richting Brussel waagde. De federale politie van Brussel leek me ver weg en hoog boven mijn petje.

Samen met twee collega's begonnen we met lokaal sporenonderzoek in onze politiezone. Een belangrijke lokale taak naar mijn bescheiden mening. We kregen de volle steun van onze zonechef en bouwden op relatief korte termijn een goed en rendabel lokaal labo uit. De opgenomen sporen werden overgemaakt aan het labo in Brussel, dat zorgde voor de identificatie via de gerechtelijke identificatiedienst (GID) in Brussel. De burgers hadden het gevoel dat de politie met hun zaak bezig was, kregen feedback van onze resultaten en verschillende zaken werden na identificatie van de daders opgehelderd. Ook werden daders regelmatig gelinkt aan meerdere feiten door de combinatie van identificatie via sporen en telefonieonderzoek. De winkel draaide en de resultaten in onze zone waren goed. Toch wilde ik meer. Ik wilde me niet alleen bezighouden met diefstallen, maar ook met criminele feiten tegen personen zoals geweldsdelicten, verkrachtingen en moorden. Ik wilde een volwaardig sporenzoeker worden, een flik in een wit pak die tot de verbeelding spreekt van de burger, zoals in films, series, op tv. Ook ik had een droombeeld van deze job – een droombeeld dat later sterk genuanceerd diende te worden en waarvoor het respect tot op heden binnen de 'echte' politiewereld jammer genoeg nog steeds niet top is.

Omdat ik regelmatig in Brussel op het labo kwam om sporen binnen te brengen, maakte ik stilaan kennis met de mensen achter de dienst. Dat contact verliep heel vlot en al snel raakte ik bevriend met de collega's in Brussel. Het was altijd een fijne trip naar de WTC III.

Toen het toenmalige diensthoofd me in 2006 vertelde dat er plaatsen vrij kwamen op het labo in Brussel, nam ik het definitieve besluit: ik schreef me in en slaagde voor de wervingsproeven.

In mei 2006 kwam ik als inspecteur over van de lokale politie en werd ik voor het eerst een echte sporenonderzoeker. My dream came true.

Ik belandde in Brussel samen met twee andere collega-rechercheurs die een sterke tactische basis binnen het gerechtelijk onderzoek hadden. Die ervaring namen we mee naar het labo, naar een wereld die losstaat van gerechtelijke onderzoeken als telefonie, buurtonderzoeken, huiszoekingen, taps, verhoren en andere onderzoekstechnieken. Die gericht is op wetenschappelijke evidentie, op bewijzen via sporenonderzoeken zoals vingersporen, DNA, schoenspoorvergelijking, werktuigsporen, brandonderzoeken, drugtesten en andere technieken. De eerste maanden was het niet altijd eenvoudig, want de technische en wetenschappelijk geschoolde collega's vonden het niet meer onze taak om ook tactisch mee te denken in het onderzoek. Toch konden we het niet laten om de koppeling te maken tussen het sporenonderzoek en de noden van tactische rechercheurs.

Na enkele mooie resultaten, waarbij we sporenonderzoek mixten met andere onderzoekstechnieken, werden we aanvaard in de dienst. We hadden een meerwaarde te bieden die in de loop der jaren mee overgenomen werd door jongere sporenonderzoekers. Een nieuwe weg in het sporenonderzoek was ingeslagen, tegen wil en dank van enkele anciens.

Het leven op het labo was losser dan bij de lokale politie. De sfeer was de eerste jaren heel aangenaam. Er werden verjaardagen gevierd, al dan niet met een glaasje erbij. Elke maand werd een middag iets georganiseerd. We hadden eetmiddagen in groep en na het werk werd er al eens samen naar een lokale bar gegaan om tussen pot en pint te praten over dossiers. Maar in de loop der jaren ging die sfeer bergaf, mede door de leiding die een aantal zaken strenger ging benaderen. De verhuis van WTC III naar het

RAC speelde daar een grote rol in. Toch was het werk op het labo in het algemeen een aangename tijd.

RESPECT VOOR HET METIER

Het leven zoals het is. Er gaat geen feestje of ontmoeting voorbij zonder dat er over de job wordt gepraat. Het romantische en surrealistische beeld dat leken hebben over het beroep van sporenonderzoeker is grenzeloos. Overal waar over beroepen wordt gepraat en het woord 'sporenonderzoeker' ter sprake komt, gaan de oogjes open en hangen de luisteraars aan de lippen van de spreker. Uiteraard zijn *CSI Miami* en andere fake series daar de oorzaak van. Als ik zeg dat ik een 'manneke in een wit pak' ben, dan trek ik tegen wil en dank de aandacht. Nochtans straal ik volgens velen niet het 'ik ben flik' uit. Ik heb mijn lijf daarvoor wat tegen: groot, kaal, speciale frog eyes. Een man zei ooit letterlijk tegen mij dat hij dacht dat ik 'een crimineel' was. Als jonge gast heb ik wel eens naast de pot gepist. Ooit wel eens een jointje geprobeerd en wel eens iets scheefgeslagen. Maar toen was ik een puber die graag een uitdaging aanging, en het was vooral op uitdaging van de 'maten' dat er soms iets fout liep. Mijn brommer reed te snel en de rijkswacht van Opwijk zette me wel eens aan de kant. Eén boete heb ik als jonge ket gekregen en die was verdiend. Niet omdat ik een stop-teken genegeerd had, maar vooral omdat ik er stilletjes vantussen wou muizen bij een controle van de GTI van de rijkswacht en mijn duozit eraf sprong en het hazenpad koos.

Echt respect voor het metier kreeg ik door de gasten van de gemeentepolitie van Opwijk: steeds correct en berispelend, maar nooit hautain en agressief. Af en toe zagen ze eens iets door de vingers zien en lieten ze bijvoorbeeld mijn lief achter op de fiets te voet verder gaan. Dat wou ik ook worden. De arm der wet volgens de geest van de wet, niet volgens de letter van de wet. Respect voor iedereen, als ze ons ook maar respecteren.

Tijdens mijn periode bij de gemeentepolitie heb ik weinig boetes geschreven. Behalve op de dagen dat mijn commissaris mij die opdracht gaf, schreef ik bijna niet. Het koren van het kaf scheiden. Zij die zwaar erover gingen kregen het volle pond. De brave burger

die eens een eenrichtingsstraat in de verkeerde richting nam om vijftien meter verder te parkeren liet ik liever achteruitrijden dan hem te beboeten. Maar als ik moest schrijven van mijn baas, dan was het iedereen gelijk voor de wet – gemeenteraadslid, familie en vrienden. Sorry, maar alleen zo oogst je respect van iedereen.

Zelf kan ik geen enkele luchthaven, concert of beveiligde plaats betreden zonder gecontroleerd te worden. Mijn vrouw en kinderen lachen ermee. 't Is weer van dat papa, ze gaan u fouilleren. En ja hoor. Meestal prijs. Ik ken zeker het gevoel van de Marokkaan die zich geïsoleerd voelt. Racisme en discriminatie komen op vele verschillende niveaus voor. Iedereen wordt op de een of andere manier wel gediscrimineerd. Zelfs in Spanje voel ik nu soms enige vorm van discriminatie. Maar het is toch ook de perceptie die telt, het beeld dat wordt gecreëerd en de manier waarop je zelf omgaat met bepaalde situaties. Waarom zijn er meer controles op jongeren met een allochtone achtergrond in de moeilijke wijken in Brussel, zijn rand en andere grootsteden? Dat is omdat de collega's dagelijks meer in contact komen met de allochtone bevolking in het algemeen en dus ook met allochtone daders van al dan niet kleine misdrijven op straat. Welke illegale activiteiten achter façades gebeuren, ziet men vaak niet of wil men niet zien. De Belg die fraudeert, de witwassers, de zwartwerkende brave zelfstandige met de megagrote bedrijfswagen. Iedereen weet dat zwartwerk in België ondanks alle maatregelen nog steeds een draaiende economie is. Persoonlijk vind ik wel dat de jongeren zich niet steeds in een slachtofferrol mogen steken. Ooit werd ik uitgemaakt, door een zwartrijder op de trein, voor racist omdat ik de treinbegeleider bijstand gaf als politie in burger. Al snel verviel de discussie in verwijten van racisme, terwijl de oorzaak van het probleem puur onwil tot betalen was.

Een jongere met allochtone roots die openstaat voor onze politiejob maakt veel kans in de huidige maatschappij. Ik heb samengewerkt met collega's met een migratieachtergrond die toppers

zijn bij de politie. De toename van allochtone collega's is een absolute noodzaak.

De laatste jaren mis ik wat respect voor het metier. De politie wordt regelmatig gezien als rot – tot je ze nodig hebt. Ik heb sporenonderzoeken uitgevoerd bij criminelen die slachtoffer waren van afrekeningen. Dan ben je plots hun vriend en willen ze weten wie hen genaaid heeft. Hypocrisie alom, maar zoals ik al zei blijven we ook met respect omgaan met die 'slachtoffers'. Als je een zware crimineel moet helpen om de dader van een ripdeal te pakken, dan wringt dat met je gevoel van eerlijkheid. En toch, het respect voor het metier dwingt je in de helpende rol.

Ik hoop dat iedereen beseft hoe moeilijk het soms is om de knop om te draaien. Een moord in het criminele milieu of meer aan de rand van de samenleving krijgt wat mij betreft dezelfde aandacht als een moord binnen de entourage van de hogere kringen. We hebben echter vaak moeten horen dat het 'maar' een hoer, een sans-papiers, een SDF (sans domicile fixe) of een marginaal was. Ik heb weet van zeker één moord die rustig naar de achtergrond verdween omdat het 'maar' een tox (drugverslaafde) was. Dat is geen respect voor het metier. Gelukkig is de overgrote meerderheid van de collega-onderzoekers, ondanks het gebrek aan respect en vervolgbeleid, nog steeds gemotiveerd voor elke zaak. Wel is er nog heel veel werk aan de winkel om het onderzoek op een coherente en objectieve manier te voeren. Elke onderzoeker, onderzoeksrechter en magistraat moet zich de bedenking maken hoe hij of zij zou willen dat het onderzoek moet lopen als hij/zij zelf het slachtoffer zou zijn van de criminele feiten. Daar en daar alleen knelt het schoentje.